

Літ.: Тэйлор А. Дж. П. Борьба за господство в Европе. 1848–1918. – М., 1958; Симоненко Р.Г. Імперіалістична політика Антанти і США щодо України в 1919 році. – К., 1962; История дипломатии. – М., 1965, т. 3.

Р.Г. Симоненко.

АНТИБІЛЬШОВИЦЬКИЙ БЛОК НАРОДІВ – об'єднання політичних організацій різних народів для боротьби з більшовиками. Створений 21–22 листопада 1943 з ініціативи Організації українських націоналістів на таємній 1-й Конференції поневолених народів Східної Європи і Азії в с. Будераж (тоді у складі генералкомісаріату «Волинь-Поділля» рейхскомісаріату «Україна»; нині село Здолбунівського району Рівнен. обл.). До складу АБН увійшли політичні організації народів, що перебували під владою СРСР. На установчому конгресі 16 квітня 1946 у Західній Німеччині АБН було реорганізовано. Президенти АБН: Я.Стецько (1946–1986) та його дружина Я.Стецько (1986–2003). Друкований орган «АБН-Кореспонденс» («ABN-Correspondence») виходив від 1949 німецькою, англійською і неперіодично французькою мовами. 1967 АБН став співзасновником Всесвітньої антикомуністичної ліги.

В.К. Мороз.

АРГЕНТИНА, АРГЕНТИНСЬКА РЕСПУБЛІКА (Argentina) – держава у Південній Америці. Розташована в південно-східній частині материка. Омивається водами Атлантичного океану. Площа 2,8 млн км². Населення – 39,4 млн осіб (2007). Столиця – м. Буенос-Айрес. Офіційна мова – іспанська. За формою державного устрою А. – федерація. Глава держави – президент. Законодавчу владу здійснює двопалатний парламент.

У доколумбову епоху корінне населення склали індіанці. 1536 іспанці заснували порт Буенос-Айрес. 1776 створено віце-королівство Ла-Плата. 1810 почалася збройна боротьба нащадків колонізаторів проти метрополії, її очолив генерал М.Бельграно. 9 липня 1816 проголошено незалежність Об'єднаних провінцій Ла-Плати. В грудні 1825 територіальні суперечки призвели до війни з Бразилією. В грудні 1826 А. стала республікою на чолі з президентом. У 2-й пол. 19 ст. інтенсивно розвивалося сільське господарство, збільшився приплив емігрантів з Європи. Це перетворило А. на найбільш «європеїзовану» країну Латинської Америки. У роки Першої та Другої світових війн А. дотримувалася нейтралітету. Лише у березні 1945, після приходу до влади Х.Перона, вона оголосила війну Німеччині та Японії. 1966–71 та 1976–83 при владі в А. були військові хунти. 1982 А. програла війну Великій Британії за Фолклендські острови (під назвою Мальвінські вони перебували під владою А. протягом 1820–33).

Від 1990-х рр. в А. здійснюються економічні реформи. 1995 А. ініціювала створення південно-американського спільного ринку (МЕРКОСУР).

1921 А. була однією з небагатьох країн світу і першою латиноамериканською державою, яка визнала Українську Народну Республіку. 5 грудня 1991 А. визнала незалежну Україну, 6 січня 1992 між обома державами встановлено дипломатичні відносини. Розвитку українсько-аргентинських відносин сприяє позиція української громади Аргентини.

Літ.: История Латинской Америки: Доколумбова эпоха – 70-е годы XIX в. – М., 1991; Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (с древнейших времен до начала XX в.). – М., 1991.

А.Ю.Мартинюк.

Українці в Аргентині. Перші 12 українських родин (69 осіб) в А. були зареєстровані 27 серпня 1897. Нині українська діаспора нараховує 350 тис. осіб. 100 тис. українців зосереджено у провінції Буенос-Айрес, 129 тис. – Місьйонес, 25 тис. – в Чако. Найбільша кількість їх проживає у містах Буенос-Айрес, Ла-Плата, Беріссо, Енсенада, Магдалена, Луан, Апостолес, Посадас. Разом з тим до 50% українців зайнято у сфері сільського господарства.

Важливу роль у становленні організованих форм їхнього співжиття відіграла церква. Єпископ І.Сенишин, призначений 1912 митрополитом А.Шептицьким, заснував українську читальню в Азарі, клуб «Україна» в Апостолесі та перший сільськогосподарський кооператив. Згодом І.Сенишин став мером Апостолеса. У лютому 1924 в Буенос-Айресі створено «Молоду громаду» (з серпня – «Просвіта»). Такі самі товариства, організовані в інших місцях поселення українців, стали філіями «Просвіти»: на початку 1940-х рр. було 24, на кінець 1980-х рр. – 16. При філіях діють «рідні школи», танцювальні ансамблі, хорові колективи, капели бандуристів. Активну роль у 1920–30-х рр. відіграв Робітничий союз (1928, з 1929 – Союз робітничих організацій, з 1932 – Союз українських і білоруських робітничих організацій). У цей час діяли Товариство взаємної допомоги (1926), Український національний клуб (1930), Добродійна спілка жінок (1931), Спілка інженерів (1931), Бюро опіки над українськими емігрантами (1932). 1933 постала Українська стрілецька громада, яка 1938 об'єдналася з товариством «Сокіл» і діяла під назвою «Організація державного відродження України» (з 1939 – «Відродження»), має 9 філій. Від 1943 діє Комітет українців в А. Низка нових організацій постає з прибуттям післявоєнної еміграції: Український клуб (1947), Союз українок (1948), Спілка українських науковців, митців і літераторів (1949), Український інформативно-видавничий інститут (1949), Спілка української молоді (1950), Братство українських січових стрільців (1950), Українське католицьке об'єднання (1951), Союз аргентинсько-українських студентів (1953). 1947 відбувся 1-й Конгрес українців в А., де було створено Українську центральну репрезентацію, яка об'єднала понад 20 організацій. У подальшому з'явилися Товариство українсько-аргентинських високошкільників, Товариство допомоги дітям Чорнобиля та ін.

Від 1928 в А. видавались і видаються українські часописи «Батьківщина», «Дзвін», «Життя», «Знання», «Клич», «Наш клич», «Пролетар», «Рідний край», «Світло», «Україна», «Українська робітничка газета», «Українське слово» та ін.

При більшості українських громад існують «рідні школи». Перша була відкрита 1910 на околиці Буенос-Айреса, де навчалося 30 учнів, які стали членами першого дитячого хору. В Буенос-Айресі міститься філія Римського українського католицького університету, при якій діє гімназія, існують хорові й танцювальні колективи, капели бандуристів. 1952 організовано театральну студію ім. Леся Курбаса. 1971 відкрито пам'ятник Т.Шевченкові в Буенос-Айресі, пізніше пам'ятники Кобзареві постали в м. Апостолес та Обера. Вулиці міст носять імена Т.Шевченка, І.Франка, М.Шашкевича, І.Сенишина, кн. Володимира Святославича.

У 60-80-ті рр. ХХ ст., коли в Аргентині панували військові хунти, політична активність українців, як і більшості аргентинських громадян, була низькою. У 90-ті рр. ХХ ст. за умов суспільно-політичної демократизації поживало суспільне та культурне життя українців Аргентини. Після проголошення незалежності України активізувалися зв'язки аргентинських українців з історичною батьківщиною. Економічна криза, яку Аргентина переживала наприкінці 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст., зменшила притік українських емігрантів до Аргентини, хоча місцеве законодавство щодо імміграції залишається одним із найбільш ліберальних у світі. Аргентинські українці підтримали ініціативу бразильських українців щодо створення у 2005 координаційної ради українських громад країн Латинської Америки. Відродженню історичною пам'яті місцевих українців сприяла активна просвітницька діяльність громади, спрямована на вшанування пам'яті жертв голодомору в Україні.

Літ.: Онацький Є. Українці в Південній Америці. Українці в Аргентині. В кн.: Українці у вільному світі. – Джерсі-Сіті, 1954; Пропам'ятна книга будови пам'ятника Тарасові Шевченкові в Буенос-Айресі. – Буенос-Айрес, 1971; Василик М. Українські поселення в Аргентині. – Мюнхен, 1982; Зберігаючи українську самобутність. – К., 1992; Українці в Аргентині. – К., 1999; Трощинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі. – К., 1999; Українці: Історико-етнографічна монографія. – Опішне, 1999, кн. 1.

О.О. Ковальчук.

АРИАНСТВО – течія у християнстві, що заперечує вчення про єдину сутність трійці. З'явилася у 4 ст. Її основні положення проголосив пресвітер Арій з м. Александрія. Вселенські собори християнської церкви 325 і 281 засудили А. як ересь. Проте значні прошарки населення міст, передовсім ремісники і торговці, підтримували А., яке у 336-381 посіло становище панівної релігії у Римській імперії. У 4-7 ст. найбільшу опору воно здобуло серед германських племен (готів, лангобардів тощо) під час їхньої християнізації. Відродження аріанського руху припадає на початок Реформації в Європі (16 ст.), де він прибирає назву соцініанства – від прізвища про-